

Norges gjennomføring og bidrag til å oppfylle globale mål for natur

Naturavtalens mål 23:

Sikre likestilling mellom kjønnene i gjennomføringen av rammeverket gjennom tilnærminger der kjønnsperspektivet integreres og der alle jenter og kvinner har like muligheter og lik evne til å bidra til å nå konvensjonens tre målsetninger, inkludert ved å anerkjenne at de har like rettigheter og lik tilgang til land og naturressurser, og at de fullt ut og på et rettferdig, meningsfullt og velinformert grunnlag kan delta og ta lederskap på alle nivåer i all handling, innsats, politikk og beslutningstaking knyttet til naturmangfold.

Miljødirektoratet	Direktoratsgruppe	
Tiltak og virkemidler i dag (Status) (deloppdrag 3)		
3.1 Tiltak og virkemidler nevnt i Natur for livet	Relevante tiltak og virkemidler, status for gjennomføring og resultater/effekt	
	Meld. St. 14 (2015-2016)- Natur for Livet (s.64) i omtale av Aichi-mål 14 om å sikre verdier fra biologisk mangfold og økosystemtjenester, viser særskilt til behovene til kvinner, urfolk, lokalsamfunn og fattige, og understreker at mange, særlig i utviklingsland, i dag ikke får dekket grunnleggende behov fordi økosystemene er ødelagt eller i dårlig tilstand. Meldinga sier derimot ingenting om tiltak og virkemidler for ivaretagelse av et kjønn- og likestillingsperspektiv i norsk miljøforvaltning.	Landbruksdirektoratet: Ingen omtale av målet her. Norad: I Meld. St 14 nevnes ikke likestilling i det hele tatt under seksjon «4.4 Bistand». Det bør styrkes i den nye Meld.St. Man kan gjerne bygge videre på den nye «Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023-2030)».
3.2 Andre tiltak og virkemidler i regi av miljøforvaltningen	Relevante tiltak og virkemidler, status for gjennomføring og resultater/effekt	
	Likestillings- og diskrimineringsloven og særlig § 28. Kjønnsbalanse i offentlige utvalg mv. ved opprettelse av utvalg, sammensetning av delegasjoner til internasjonale møter, forankring i personalpolitikk etc. Alle i offentlig sektor er omfattet av likestillingsplikten for offentlig sektor (LOS-plikten). Denne står i likestillings- og diskrimineringsloven § 24. LOS-plikten handler om at alle offentlige virksomheter skal jobbe aktivt for å fremme likestilling og hindre diskriminering i all sin virksomhet og at de skal redegjøre for dette arbeidet.	Landbruksdirektoratet: - Norad: Norad har bidratt aktivt i utarbeidelse av ny «Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023-2030)» som skal ferdigstilles og lanseres høsten 2023. Det planlegges med at ett av planens fem mål skal handle om kvinners rettigheter og muligheter til å delta i arbeidet for klima, energi og matsikkerhet. Norad har også jobbet bevisst med å styrke koblingen mellom klima/miljø og kjønnslikestilling bla i bilaterale tematiske møter og i

	<p>Aktivitets-og redegjørelsesplikten (ARP), som gjelder alle virksomheter i Norge, stiller krav om hvordan arbeidsgivere må jobbe for å fremme likestilling og hindre diskriminering.</p>	<p>styremøter med UN Women og UNEP. UNFPA har blitt fulgt opp med hensyn til sitt klimafotavtrykk i forbindelse med bla reiser. Norads samla likestillingskompetanse har blitt styrka gjennom økt samarbeid mellom likestilling seksjonen og seksjonene med ansvar for klima og miljø. Norad bidra bla med å styrke likestillingskomponenten i ny strategi for matsikkerhet i utenrikspolitikken.</p> <p>Avdelingen for Klima og Miljø har et eksplisitt mål at alle nye tiltak skal ha et likestillingsperspektiv slik at di kan markeres med OECD-DAC markøren.</p>
<p>3.3 Tiltak og virkemidler i kommuner og sektorer</p>	<p>Relevante tiltak og virkemidler, status for gjennomføring og resultater/effekt</p> <p>Statsforvalteren har oppdrag om å fremme likestilling og motvirke diskriminering i sin hovedinstruks.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: Reindriftens utviklingsfond - RUF- forskriften 1-6 Tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindriften 3.2.4 Ektefelle- samboertillegg Formålet med ektefelle-samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindriften samt bidra til å øke innteksgrunnlaget i næringen ved å legge til rette for deltakelse av begge ektefeller samboere i reindriften på like vilkår. Tilskuddet innvilges kun til siidaandeler der begge ektefeller/ samboere står oppført som ledere av siidaandelen.</p> <p>3.2.6 Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel Formålet med særskilt driftstilskudd til kvinner er å støtte kvinner som har reindrift som hovednæring. Minst 50 pst. av siidaandelsleders inntekt må stamme fra avgiftspliktig salgsinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke.¹</p> <p>Odelstven av 1821 ga best odelsrett til den eldste sønnen, og dårligere odelsrett til barn født utenfor ekteskap og adoptivbarn. Loven var dermed direkte diskriminerende med tanke på kjønn og etnisitet. Ved ny odelslov i 1974 ble dette endret, hvor odelsretten ble likestilt mellom kjønne, samtidig som adoptivbarn og barn utenfor ekteskap fikk odelsrett. Helt frem til 2009 gjaldt det imidlertid overgangsbestemmelser for de som var født før 1965, hvor de gamle reglene hvor gutter, ikke-adopterte barn og barn født innenfor ekteskap fikk bedre rett. I 2009 ble denne</p>

¹ Reindriftsavtalen (2022-23) punkt 3.2.6

		<p>overgangsbestemmelsen endret ved lov,¹ slik at det også er full likestilling for de født før 1965.</p> <p>Odelstloven gir i dag full likestilling uavhengig av kjønn og opphav, samtidig kan man se på statistikk for hvem som overtar landbrukseiendommer at det er flere menn som overtar landbrukseiendom enn kvinner.</p> <p>Landbrukssektoren har over tid arbeidd målretta med å få fleire kvinner til å etablere seg i næringa. Fleire verkemiddel i jordbruksavtalen er innretta slik at dei skal stimulere til rekruttering, næringsutvikling, fleire nyetableringar og vekstbedrifter. For delar av ordninga med investerings- og bygdeutviklingsmidlar har kvinner og næringsdrivande under 35 år i fleire år blitt særskild prioriterte. Dette vil opphøre frå 2023, då utviklinga på området ikkje lenger gir grunnlag for ulik handsaming jf. likestillingslova. Dei siste åra har i snitt halvparten av tilskotsmidlane over til dømes investerings- og bedriftsutviklingsordninga i landbruket, og opp mot 80 pst. av bygdeutviklingsmidlane til andre landbruksbaserte næringar blitt løyvd til kvinner.²</p> <p>Norad: Ikke relevant.</p>
<p>3.4 Måloppnåelse</p>	<p>A) Hvordan vurderer man effekten av disse tiltakene og virkemiddelbruken?</p> <p>Gjennom for eksempel årlig rapportering vises det til hvordan kjønn- og likestillingsperspektiv ivaretas i miljøforvaltningen (Statsforvalteren og Miljødirektoratet)</p>	<p>Landbruksdirektoratet:</p> <p>Statistikk frå søknad om produksjonstilskott viser at det i 2021 var i underkant av 36 300 enkeltpersonføretak (verksemder med personleg brukar) i jordbruket. Over tid har delen kvinner vore aukande, og i 2021 var 16,8 pst. kvinner. I 2020 var talet på jordbruksføretak drivne av kvinner 16,6 pst., mens det var høvesvis på 12,9 pst. i 1999 og 14,4 pst. i 2010. Denne statistikken gir likevel ikkje eit fullstendig bilete av kvinnene si samla deltaking i drifta av norske jordbruksføretak. Ei årsak til dette er at det berre er éin person som kan stå oppført som søkjar per enkeltpersonføretak. Det er òg mange kvinner som deltek i drifta på gardsbruk som ikkje er drivne som enkeltpersonføretak. For slike verksemder har ein ikkje informasjon om det er menn eller kvinner som deltek i drifta.</p>

² Prop. 1 S (2022-23) del 3 kap 14 (LMD)

Arbeidsforbruket i jordbruket går ned både for kvinner og menn, men reduksjonen er størst for kvinner. I 2020 utførte kvinner 24 pst. av registrert arbeidsforbruk, mot 26 pst. i 1990.

Tal frå 2020 viser at gjennomsnittsalderen for kvinnelege eigarar er litt høgare enn for menn, høvesvis 60,3 år og 58,2 år. Gjennomsnittsalderen for kvinner som driv jordbruksverksemdar er gjennomgåande litt lågare enn for menn. Gjennomsnittsalderen for aktive kvinnelege brukarar er i 2021 på 49,4 år, noko som er 3,4 år lågare enn for menn. Det kan over tid sjå ut til at kvinner i mindre grad tek over jordbruksbedrifter for å drive jordbruk sjølve. Det er i mange samanhengar òg peika på at gardsoverdragingar til kvinner ofte gjeld enker som eig garden i ein overgangssperiode.

Tal frå SSB for 2020 viser at høg utdanning blant nye eigarar er meir vanleg blant kvinner enn blant menn, og det er størst del kvinner med lang utdanning blant dei yngste. Blant kvinnene i den yngste aldersgruppa (under 39 år) har 58,8 pst. utdanning på universitets- og høgskulenivå. Hos menn har 23,4 pst. i den yngste aldersgruppa høgare utdanning. Ser vi på den eldste aldersgruppa som overtok gard i 2020, så har 29,4 pst. av menn høgare utdanning, og 23,7 pst. av kvinnene.

Innanfor det tradisjonelle jordbruket er kvinnedelen høgast blant bønder med hestar og/eller geiter og innanfor saueproduksjon. Kvinnedelen er lågast blant storfeproducentar. Kvinner driv generelt jordbruksverksemdar med mindre areal enn menn.

Dei siste 10-20 åra har utviklinga av andre landbruksbaserte næringar innanfor lokalmat, reiseliv, velferdstenester med garden som arena til skule, omsorg og arbeid (Inn på tunet) og serviceyting generelt vore god. Utvikling av entreprenørskapsverksemd på desse områda krev ofte anna kompetanse enn den tradisjonelle landbruksfaglege kompetansen. Kvinner er særleg aktive innan desse næringane.³

Norad:

For Avdeling for Klima og miljø i Norad: I 2022 var 20% av støtten til naturmangfold (markert med Riomarkør Biodiversity enten som hovedmål eller delmål) markert med likestilling (som hovedmål eller

		delmål). For Norads mål om 50% er det mye arbeid som gjenstår for å løfte tematikken.
	B) Systemer for å måle progresjon og effekt	
	Gjennom for eksempel årlig rapportering vises det til hvordan kjønn- og likestillingsperspektiv ivaretas i miljøforvaltningen (Statsforvalteren og Miljødirektoratet)	<p>Landbruksdirektoratet: Resultatkontrollen for gjennomføring av landbrukspolitikken</p> <p>Etter likestillings- og diskrimineringsloven § 24 har offentlige myndigheter en aktivitets- og redegjørelsesplikt for hvordan de jobber for å fremme likestilling og hindre diskriminering innenfor sitt område. Oppfølging av ARP bidrar til at man systematisk rapporterer på likestilling og ikke-diskrimineringsarbeidet i sektoren.</p> <p>Norad: Progresjon og effekt vurderes opp mot resultatrammeverk tilknyttet hvert enkelt tiltak, samt OECD DAC sin likestillingsmarkør. Norad får årlige rapporter fra støttede tiltak og gjennomfører jevnlig evalueringer av både tiltak og tematikk. I tillegg måler Norad internt progresjonen på 50-prosent målet.</p>
3.5 Vurdering av situasjonen i 2030 med eksisterende og planlagte tiltak og virkemidler (0-alternativ)	A) Situasjonen i 2030 med videreføring av iverksatte tiltak og virkemidler (dvs. 0-alternativet).	
	Med juridiske virkemidler (Likestillings- og diskrimineringsloven) som bl.a. skal sikre andel deltakelse fra begge kjønn, vil situasjonen sannsynligvis være <i>uforandret</i> i 2030.	<p>Landbruksdirektoratet: Kvinneandelen i landbruket har gradvis økt, selv om det har tatt lang tid. Andelen kvinner er fortsatt lav, selv om det reelle tallet nok er høyere, ettersom bare en person står som innehaver av enkeltpersonsforetaket. Andelen bønder fortsetter å synke årlig. Årsakene til at man velger å slutte er ofte sammensatte. Ofte handler det om økonomi, men det er også demografiske forklaringer til at det er færre kvinnelige bønder.⁴ Det er viktig at man jobber med å bedre velferdsordningene som spesielt gjelder kvinner, knyttet til fødsel og permisjon for å fremme at landbruket er en yrkesvei for unge kvinnelige bønder.</p> <p>Norad: Likestilling er en tematikk og et tverrgående hensyn som må være kontinuerlig prioritert og fremmet av ledelsen. Samarbeidet mellom seksjonene med ansvar for å oppnå målene for natur og Likestillingsseksjonen vil kunne bidra til å styrke Norads samlede innsats på feltet. Norad må få på plass prosedyrer, systemer, mekanismer og kompetanse som sikrer at arbeidet med å integrere kjønnslikestilling i innsatser som skal bidra til å oppnå globale og</p>

		nasjonale mål for natur blir institusjonalisert. Hvis ikke er det stor risiko at dette er en tematikk og hensyn som ikke blir tatt inn i avtaler og oppfølging av sentrale partnere i en travel hverdag.
	B) Situasjonen i 2030 med planlagte tiltak og virkemidler.	
	Vi kjenner ikke til noen planlagte tiltak eller virkemidler tilknyttet dette målet i miljøforvaltningen.	Landbruksdirektoratet: Krevende å si noe om denne utviklingen. På 20 år har kvinneandelen i landbruket økt, og man får håpe at styrking av økonomiske virkemidler og rekruttering kan bidra til at flere kvinner velger å bli bønder. I årets jordbruksoppgjør ble det vedtatt at man skal se på velferdsordningene i landbruket. Fra mandatet: «Avtalepartene legger stor vekt på at norsk landbruk skal ha tilgang på godt fungerende velferdsordninger. Dette er viktig for bl.a. å bidra til rekruttering og at bønder blir værende i næringen. Partene har som mål å videreutvikle dagens ordninger, og det nedsettes derfor en partssammensatt arbeidsgruppe som skal vurdere endringer i tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.» ⁵ Norad: Hvis ledelsen fortsetter å pushe for 50-prosent målet så kan det bli en tydelig forbedring innenfor likestilling og natur. Dersom den nye Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023-2030) blir vedtatt vil den kunne legge viktige føringer for Norads videre arbeid på feltet.
Tiltak og virkemidler for å nå målet (delopdrag 3, 5 og 6)		
4.1 Bruk av eksisterende og planlagte tiltak og virkemidler for å nå Kunming-Montreal-målet?	A) Eksisterende tiltak og virkemidler som er/kan være særskilt effektive for å nå målet, eller planlagte tiltak og virkemidler med potensial for god effekt, på kort (2030) og lengre (2050) sikt.	
	Miljøforvaltningen har få, men viktige virkemidler for å integrere et kjønn- og likestillingsperspektiv. Etterlevelse av de juridiske virkemidlene nevnt i 3.2 må derfor gis høy prioritet.	Landbruksdirektoratet: Viktig å jobbe målrettet med likestilling i skogbruket, jordbruket og i reindriften. Arbeidet med blant annet ARP (aktivitets- og redegjøringsplikt for offentlige myndigheter) bidrar til å sammenstille og synliggjøre arbeidet som gjøres. Dette er positivt. For å nå målene må det jobbes systematisk med å rekruttere kvinner til landbruksyrker, og velferdsordninger som spesifikt gjelder kvinner bør løftes gjennom jordbruksavtalen. Samtidig er det demografisk utvikling og andre faktorer som har stor innvirkning på om vi når målet. ⁶ Norad:

⁵ Fra sluttprotokollen fra jordbruksavtalen (2023-2024) punkt 7.

⁶ NOU 2020: 15 - Det handler om Norge kap. 2.8

	Den nye Stortingsmeldingen om naturmangfold og ny Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023-2030) bør legge viktige føringer for hvordan Norge skal bidra til å nå de globale forpliktelsene. Norads arbeid med å institusjonalisere arbeidet med å integrere kjønnslikestilling i prioriterte sektorer som bla miljø, klima, matsikkerhet og energi bør bli et viktig virkemiddel for å få til mer systemiske endringer på lengre sikt. Dette arbeidet må skje i tråd med disse nye føringene.
B) Eksisterende tiltak og virkemidler som kan gi bedre effekt enn i dag dersom de gjennomføres/brukes i større omfang og/eller forvaltes på en annen måte	
<p>Likestillingsplikten for offentlig sektor (LOS-plikten), jf. 3.2, innebærer at offentlige myndigheter skal gå foran i likestillingsarbeid og at dette arbeidet skal gis høy prioritet. Dette kan muligens vektlegges i enda større grad i forvaltningen (tilskuddsordninger, veiledning til kommuner, verneområdestyrer etc)</p> <p>SNO har etablert et kvinnenettverk for de kvinnelige ansatte hvor bl a spesifikke utfordringer for kvinner i feltarbeid diskuteres og tiltak vurderes.</p> <p>I stillingsannonser for SNOs naturoppsynsstillinger blir ønsket om oppsynserfaring nedtonet i en del annonser for å gjøre det enklere for kvinner å tilfredsstille krav/ønsker, da det pr i dag er svært få kvinner i sammenlignbare utmarksstillinger.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: -</p> <p>Norad: Norad har avtalepartnere på feltet som har potensiale til å kunne jobbe bedre med kjønnslikestilling dersom de blir fulgt opp bedre. Vi mener vi har gode partnere som har økt fokus på kjønnslikestilling, men det er viktig at vi fortsetter å ta opp tematikken i styremøter og i dialog med partnere. Vi bør fortsette å styrke samarbeid på tvers mellom fagseksjonene for å styrke kjønnslikestilling innenfor naturmangfold.</p>
C) Hvilke positive og negative virkninger har tiltakene og virkemiddelbruken beskrevet over for klima og klimatilpasning	
Internasjonal forskning indikerer at tiltak og virkemidler for å integrere kjønn og likestilling i miljøforvaltningen har positive virkninger for klima og klimatilpasning.	<p>Landbruksdirektoratet: -</p> <p>Norad: Dette har vi ikke nok grunnlag for å kunne si noe om. Det er derfor viktig å følge opp hvordan vi skal kunne rapportere på dette.</p>
D) Tiltak og virkemidler som bør videreføres	
Alle tiltak og virkemidler som gjennomføres med sikte på å integrere et likestillings- og kjønnsperspektiv bør videreføres.	<p>Landbruksdirektoratet: -</p> <p>Norad: Arbeidet med å utarbeide planer for å gjennomføre handlingsplanen og fortsatt tett samarbeid mellom Likestillingsseksjonen i Norad og de med ansvar for å oppnå Norges bidrag til de globale målene for natur er sentralt på kort sikt for å kunne bidra til å styrke</p>

		partnernes arbeid på feltet. På lang sikt er det sentralt for å få på plass systemer, mekanismer, prosedyrer og kompetanse som kan bidra til å institusjonalisere arbeidet og for å kunne drive nybrottsarbeid på feltet.
	E) Eksisterende tiltak og virkemidler som trolig vil være utilstrekkelige eller mindre effektive for å nå målet	
	Se 4.1.A	Landbruksdirektoratet: - Norad: Det er trolig ikke tilstrekkelig kapasitet i Norad til å kunne drive nybrottsarbeid på kjønnslikestilling innen naturmangfold. Det vil være behov for mer tilgang til spisskompetanse som må hentes inn utenfra. Det er ikke avsatt nok finansielle midler til kjønnslikestilling på feltet. Arbeidet med å integrere kjønnslikestilling innen denne prioriterte sektoren er ikke godt nok institusjonalisert til å være bærekraftig.
	F) Mangler det generelt tiltak og virkemidler for å kunne nå målet, eller mangler din sektor tiltak og virkemidler til å nå målet?	
	Miljøforvaltningen mangler muligens virkemidler og tiltak som kan bidra til meningsfull deltakelse på lokalt nivå (jf. Status i Norge, 1.2).	Landbruksdirektoratet: - Norad: Se ovenfor.
4.2 Behov for nye tiltak og virkemidler for å nå Kunming-Montreal-målet?	A) Behov for nye tiltak og virkemidler for å nå målet på kort sikt (til 2030) og på lengre sikt (2050).	
	Behov for nye tiltak og virkemidler for å nå målet på kort sikt (til 2030) og på lengre sikt (2050):	Landbruksdirektoratet: - Norad: Se ovenfor.
	<ul style="list-style-type: none"> • Øke kunnskap og kompetanse om kvinners rolle i bevaring av naturmangfold (i kommunene, i verneområdestyrer, kommunikasjonsarbeid etc.) • Arbeide for å inkludere kvinner i gjennomføringen av rammeverket ved å fremme prosesser som sikrer deltakelse og lederskap i forvaltning • Anerkjennelse urfolk kvinners tradisjonelle kunnskap og metoder i forbindelse med bevaring og bærekraftig bruk av naturmangfold • Tilrettelegge for kvinner i yrker hvor kvinner kan ha andre utfordringer enn menn (fysiske og praktiske forhold ved feltarbeid) 	
	B) Hvilke oppgaver og ansvar bør nasjonale og regionale myndigheter ha, hva bør kommuner gjøre, og hva kan forventes av befolkningen?	
	Kjønn- og likestillingshensyn må integreres på alle myndighetsnivå og i alle sektorer. Kunnskapsnivå om betydning og viktigheten om	Landbruksdirektoratet: -

	kvinneres rolle i naturforvaltning må heves. Økt deltakelse må fremmes der kjønn er underrepresentert eller ikke har reell innflytelse.	Norad: Ikke relevant.
	C) Positive og negative virkninger av tiltakene og virkemiddelbruken over for klima og klimatilpasning	
	Tiltak og virkemidler (4.2.) vurderes som tilsvarende viktige for klima- og klimatilpasning som for naturmangfold. Vi ser ingen negative virkninger av disse tiltakene og virkemidlene.	Landbruksdirektoratet: - Norad: Vi har ikke nok grunnlag/kunnskap for å kunne si noe om dette.
4.3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring av tiltak og virkemidler	A) Hvilke forutsetninger (for eksempel ressurser, politikk, lovverk, samfunnsendringer, tverrsektorielt samarbeid) og hvilken forvaltningspraksis må være på plass for at en skal kunne gjennomføre tiltakene og virkemidlene over?	
	Norge har gode forutsetninger og rammevilkår med lovverk og øvrig status på likestillingsarbeid sammenlignet med mange andre land. Det er allikevel viktig at en i enda større grad følger opp der det er forekommer brudd på lovverk eller andre barrierer som hindrer deltakelse fra alle kjønn i alle sektorer og i alle offentlige fora.	Landbruksdirektoratet: - Norad: Det blir viktig at kjønnslikestilling prioriteres i ny st.melding for naturmangfold og at naturmangfold inkluderes i satsingene i den nye Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023-2030).
	B) Gitt at tiltakene og virkemidlene som er foreslått over, skal iverksettes, hvordan kan din sektor legge til rette for og hva kan din sektor gjøre for å sikre at disse blir gjennomført?	
	Gjennom rollen som kunnskapsleverandør, faglig rådgiver og veileder kan Miljødirektoratet legge til rette for at kjønn- og likestilling prioriteres og integreres i miljøforvaltningen. Der vi er utøvende myndighet må vi aktivt ta virkemidler og tiltak i bruk (for eksempel som arbeidsgiver).	Landbruksdirektoratet: - Norad: Se ovenfor.
4.4 Måloppnåelse	Hva mangler ev. for å kunne måle progresjon mot målet og effekt av tiltakene og virkemiddelbruken? Trengs det ny kartlegging, overvåking, nye systemer eller annen kunnskap?	
	Det er muligens behov for mer kunnskap om kvinners reelle innflytelse i miljøforvaltningen, særlig på lokalt nivå (jf. statusdel 3.2) og hvordan virkemidler og tiltak for å styrke likestilling påvirker resultater innenfor naturmangfoldsområdet.	Landbruksdirektoratet: - Norad: Det trengs mer kunnskap og kartlegging på dette feltet. For å få til dette kreves ressurser.
4.5 Vurdering av situasjonen i 2030 dersom nye tiltak og virkemidler settes inn	Styrket innsats for å styrke kjønn- og likestillingshensyn i miljøforvaltningen på alle nivåer, både gjennom etterlevelse av eksisterende lovverk og gjennom styrkede tiltak og virkemidler (for eksempel som foreslått i 4.2), kan bidra til at en i stor grad vil kunne oppnå målet.	Landbruksdirektoratet: - Norad: Mål 23 er ambisiøst og for å oppnå dette målet må feltet prioriteres med politiske, finansielle og menneskelige ressurser.
	Samme som over.	Landbruksdirektoratet:

4.6 Vurdering av situasjonen i 2050 dersom nye tiltak og virkemidler settes inn		- Norad: Krever langsiktig og stabil prioritering over tid.
4.7 Har Norge særlig gode eller dårlige forutsetninger for å nå dette målet?	Norge har særlig gode forutsetninger for å oppnå likestilling i vern og bærekraftig bruk av naturmangfold med bakgrunn i gjeldende likestillingspolitikk og lovverk.	Landbruksdirektoratet: - Norad: Norge har en stabil politikk på kjønnslikestilling og har en internasjonal renomme og troverdighet på feltet. Forutsetningene finnes der om vi bruker politisk påvirkningskraft og finansielle ressurser riktig.
4.8 Konklusjon	Gitt vurderingene i del 4, oppsummer kort i hvilken grad (lav-middels-høy) Norge vil være i stand til å nå Kunming-Montreal-målet? Norge vil i høy grad være i stand til å oppnå målet forutsatt at en lykkes med å utjevne systematiske ulikheter mellom kjønnene som påvirker mulighetene for deltakelse i samfunnet, inkludert i gjennomføringen av naturavtalen.	Landbruksdirektoratet: - Norad: Vi kan ikke påvirke andre lands sin utvikling, men vi har høy forutsetning for å gjennomføre mer kjønnslikestilt bistand innenfor naturmangfold.